

**ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРО НЕДОПУЩЕННЯ ПЕРЕСЛІДУВАННЯ ТА
ПОКАРАННЯ ОСІБ З ПРИВОДУ ПОДІЙ, ЯКІ МАЛИ МІСЦЕ ПІД
ЧАС ПРОВЕДЕННЯ МИРНИХ ЗІБРАНЬ, ТА ВИЗНАННЯ ТАКИМИ,
ЩО ВТРАТИЛИ ЧИННІСТЬ, ДЕЯКИХ ЗАКОНІВ УКРАЇНИ» ТА
КРИМІНАЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ ЯК ІЄРАРХІЧНА КОЛІЗІЯ**

Залозний Р.Ю., студент магістратури юридичного факультету Київського національного університету імені Т.Г.Шевченка.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент, професор кафедри кримінально - правових дисциплін ННПП НАВС **Строков І.В.**

У процесі становлення правової держави, в якій Конституцією визначено принцип верховенства права, надзвичайно принциповим є питання забезпечення максимальної легітимності процесу розроблення та прийняття нормативно-правових актів вищим представницьким органом законодавчої влади - Верховною Радою України (тут і далі - ВРУ) для зміцнення верховенства права.

Процес розробки законопроекту до розгляду ВРУ потребує дотримання встановленої законодавчої процедури для запобігання виникненню колізій в законодавстві, та сумнівів з приводу легітимності тих чи інших рішень, які приймаються на основі таких законів.

Юридичні колізії - це загальний термін, яким визначаються формальні суперечності або розбіжності усередині юридичної системи держави, що породжені уповноваженими суб'єктами нормотворчості, правозастосування, правотлумачення та заважають злагодженому її функціонуванню.

Суспільно-політичні події та масові протести останніх кількох місяців змушують ВРУ приймати поспішні та як наслідок належним чином не підготовлені з дотриманням встановленої законодавчої процедури закони.

Прийняття таких законів значною мірою культивують правовий нігілізм, що є вкрай негативним явищем для правової системи України.

Не є виключенням і Закон України від 21.02.2014 № 743-VII «Про недопущення переслідування та покарання осіб з приводу подій, які мали місце під час проведення мирних зібрань, та визнання такими, що втратили чинність, деяких законів України» (тут і далі - Закон), який набрав чинності 28 лютого 2014 року та разом з тим викликав жваве обговорення та дискусію серед науковців та правозастосовців.

При більш детальному дослідженні даного Закону простежується те, що багато його положень вступають в серйозні суперечності із законом про кримінальну відповідальність, оскільки в Законі надаються «вказівки» щодо вирішення питань кримінальної відповідальності, які не узгоджуються з положеннями Кримінального кодексу України (тут і далі - КК або ККУ України).

Положення статті 1 Закону визначає підстави та умови звільнення від кримінальної відповідальності осіб, які були учасниками масових акцій протесту, що розпочалися 21 листопада 2013 року за різні за ступенем тяжкості злочини, в тому числі і за особливо тяжкі.

Хоча за своєю юридичною природою Закон має ознаки так би мовити «амністуючих законів», проте він не узгоджується із чинним законом про кримінальну відповідальність, оскільки процедура звільнення від кримінальної відповідальності спеціальних суб'єктів, запропонована Законом, прямо не передбачена чинним КК України, зокрема Розділом IX Загальної частини КК «Звільнення від кримінальної відповідальності».

Злочинність діяння, а також його караність та інші кримінально - правові наслідки визначаються тільки КК України. Це означає, що виключно на підставі КК і ні якого іншого нормативно-правового акта, судом вирішується питання щодо звільнення від кримінальної відповідальності тощо.

Так, згідно із положенням ч.2 ст.44 КК України, компетентним та єдиним суб'єктом, який має право здійснювати звільнення від кримінальної відповідальності, передбаченого КК, є суд.

Крім того, з огляду на положення ст.3 КК України, жоден закон про кримінальну відповідальність не може діяти автономно, окремо від КК України. Адже такий закон, запроваджує кримінальну відповідальність, скасовує її чи вносить інші зміни до КК, відразу після набрання ним чинності у порядку, визначеному ст.94 Конституції України і ст.4 КК,

автоматично вклучається до КК. Це означає, що при застосуванні цих законів посилення слід робити не на них, а безпосередньо на відповідні норми КК.

З огляду на те, що звільнення від кримінальної відповідальності у спосіб, визначений Законом, не передбачений відповідними положеннями Загальної частини КК України, суд не має законних підстав звільнити від кримінальної відповідальності осіб на підставі Закону.

Враховуючи викладене виникає ієрархічна колізія різних за юридичною силою нормативно -правових актів, а саме: закону та Кодифікованого закону, тобто Кодексу.

Окрім того, цікавим видається положення статті 8 Закону, в якому мова йде про те, що положення ЗУ «Про застосування амністії в Україні», КК України, КПК України, КУпАП можуть застосовуватися під час виконання цього Закону в частині, що йому не суперечить.

Проаналізувавши положення зазначеної статті, приходимо до висновку, що законодавець підносить юридичну силу Закону над законом про кримінальну відповідальність, ставить його так би мовити у пріоритеті.

Даний підхід видається таким, що не відповідає вимогам закону, оскільки суперечить як Конституції України, так і КК України. Так, згідно з частинами 3 і 4 ст. 3 КК України принцип законності у кримінальному праві означає, зокрема, що: а) жодним іншим законом, крім КК, не можуть визначатися умови, за яких є можливими звільнення від кримінальної відповідальності чи від покарання, визначатися інші кримінально -правові наслідки вчинення злочину тощо; б) забороняється застосування закону про кримінальну відповідальність за аналогією, тобто заповнення прогалини у КК шляхом застосування його положень до випадку, який є подібним, але прямо КК не передбачений.

Для вирішення зазначених вище суперечностей, на нашу думку слід керуватися правилами подолання колізій у праві, які в своїй основі вироблені ще давньоримськими юристами, тому з точки зору правозастосовної практики розглядувана у даній статті колізія не викликає особливих спірних питань, оскільки із теорії держави і права всім добре відомо, що Кодифікований закон - Кодекс має вищу юридичну силу, а ніж Ординарний закон.